

1. Mimoriadna udalost'(MU): je udalost', ktorá negatívne pôsobí na život, zdravie, prípadne na majetok. Rozumie sa ňou živelná pohroma, havária, katastrofa, teroristický útok.

- **živelné pohromy** - nežiaduce uvoľnenie kumulovaných energií alebo hmôt v dôsledku nepriaznivého pôsobenia prírodných síl, pričom súčasne môžu pôsobiť nebezpečné látky alebo ničivé faktory majúce negatívny vplyv na človeka a na materiálne hodnoty (povodne, zemetrasenia, výbuchy sopiek),
- **havárie** - odchýlky od ustáleného prevádzkového stavu, v dôsledku ktorého unikli nebezpečné látky alebo pôsobili iné ničivé faktory, ktoré majú negatívny vplyv na život, zdravie a majetok,
- **katastrofy** - nárast ničivých faktorov a ich následná kumulácia v dôsledku živelných pohrôm a havárií. Ako katastrofy je teda označovaná len malá časť živelných pohrôm a havárií. Patria medzi ne veľké zemetrasenia, letecké a námorné havárie, nehody v doprave spojené s únikom nebezpečných látok, havárie jadrových zariadení, deštrukcie vodohospodárskych diel a rad ďalších.
- **teroristický útok** – cielený útok skupiny ľudí alebo jednotlivca so zameraním na usmrtenie, zranenie alebo vyvolanie paniky u veľkej skupiny obyvateľov. Ich cieľom bývajú strategické stavby, vodohospodárske diela veľkého významu, symboly štátnosti.

2. Charakteristické znaky územia postihnutého mimoriadnou udalost'ou:

- postihnutím veľkého počtu osôb, ktoré sú bez prístrešia a základných životných potrieb, sú šokované, zranené alebo usmrtené,
- zničením a poškodením budov, priemyselných objektov, mostov, narušením dopravy, zničením kultúrnych pamiatok a chránených prírodných útvarov, vysoké materiálne straty na majetku a straty na životoch obyvateľstva nachádzajúceho sa na postihnutom území,
- miestnymi a plošnými závalmi ulíc, poškodením pozemných komunikácií, rozsiahle poškodenia dopravnej infraštruktúry ako napr. ciest, mostov, tunelov a tým znemožnenie príchodu pomocou bežných dopravných a záchranných prostriedkov,
- zatopením objektov a zaplavením rozsiahlych území,
- poškodením rozvodných sietí a ich zariadení,
- vznikom požiarov,
- postihnutím veľkého počtu zvierat, zničením a narušením porastov, lesov a pôdy,
- zhoršením hygienických podmienok, vznikom a šírením infekčných ochorení a hroziacich epidémií,

- celkovým narušením života, životného prostredia a obmedzením výroby,
- rádioaktívne alebo chemické zamorenie osôb, ovzdušia, terénu, budov, potravín, vody,
- narušením spoločenských vzťahov,
- možné rozšírenie škodlivých a nebezpečných látok na postihnutom území, a tým požiadavka na špeciálne opatrenia pri záchranných a lokalizačných prácach na postihnutom území,
- pri dlhodobom pôsobení negatívnych faktorov a nedostupnej pomoci je pravdepodobný vznik epidémií z uhynutých zvierat a osôb.

2. Mimoriadna situácia (MS): je obdobie ohrozenia alebo pôsobenia negatívnych následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie alebo majetok, prípadne životné prostredie, počas ktorého sú vykonávané opatrenia na znižovanie rizík, ohrozenia alebo postupy a činnosti na odstraňovanie následkov mimoriadnej udalosti. Je to teda obdobie narušenia dosiahnutej úrovne bezpečnosti a stability daného subjektu alebo systému.

3. Krízová situácia (KS): je situácia, ktorá svojim charakterom, negatívnymi účinkami a rozsahom vážne naruší, prípadne zmení hospodársky alebo spoločenský chod štátu, územného celku alebo konkrétneho subjektu. Je to nepredvídateľný alebo veľmi ťažko predvídateľný priebeh dejov a činnosti po narušení rovnovážneho stavu spoločenských, prírodných a technologických procesov a systémov ohrozujúcich životy ľudí, životné prostredie, ekonomiku, duchovné a hmotné hodnoty štátu a jeho obyvateľov.

4. Nebezpečné látky: prírodné alebo syntetické látky, ktoré svojimi chemickými, fyzikálnymi, toxikologickými alebo biologickými vlastnosťami samostatne alebo v kombinácii môžu spôsobiť ohrozenie života, zdravia alebo majetku.

5. Požiar: každé nežiaduce horenie, pri ktorom vznikajú škody na majetku, životnom prostredí alebo ktorého následkom je usmrtená alebo zranená fyzická osoba alebo uhynuté zviera. Požiar je tiež nežiaduce horenie, pri ktorom sú ohrozené životy alebo zdravie fyzických osôb, zvieratá, majetok alebo životné prostredie.

6. Povodeň:

- a) prechodné výrazné zvýšenie hladiny vodného toku, pri ktorom bezprostredne hrozí vyliatie vody z koryta vodného toku, alebo sa voda z koryta vodného toku už vylieva,

- b) stav, pri ktorom je dočasne zamedzený prirodzený odtok vody zo zrážok do recipienta a dochádza k zaplaveniu územia vnútornými vodami,
- c) stav, pri ktorom z dôvodu odchodu ľadov, vzniknú ľadové zátarasy, ľadové zápchy a iné prekážky v koryte vodného toku a hrozí vyliatie vody z koryta vodného toku alebo sa voda z koryta vodného toku už vylieva,
- d) stav, pri ktorom z dôvodu extrémnej zrážkovej činnosti dochádza k zaplavovaniu územia, alebo,
- e) stav, pri ktorom z dôvodu poruchy alebo havárie vodnej stavby hrozí vyliatie vody z koryta vodného toku alebo sa voda z koryta vodného toku už vylieva.

7. Ohrozenie: obdobie, počas ktorého sa predpokladá nebezpečenstvo vzniku alebo rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti.

8. Civilná ochrana: systém úloh a opatrení zameraných na ochranu života, zdravia a majetku, spočívajúcich najmä v analýze možného ohrozenia a v prijímaní opatrení na znižovanie rizík ohrozenia, ako aj určenie postupov a činností pri odstraňovaní následkov mimoriadnych udalostí.

9. Evakuácia: odsun ohrozených osôb, zvierat, prípadne vecí z určitého územia.

10. Ukrytie: ochrana osôb v ochranných stavbách pred možnými následkami mimoriadnych udalostí.

11. Núdzové ubytovanie: zabezpečenie dočasného bývania osôb ohrozených alebo osôb postihnutých následkami mimoriadnej udalosti.

12. Núdzové zásobovanie: zabezpečenie dočasného minimálneho stravovania, minimálnych dávok pitnej vody a poskytovanie ďalších základných potrieb osobám postihnutých mimoriadnou udalosťou v medziach existujúcich podmienok na prežitie, najmä dodávok elektrickej energie, zabezpečenia tepla a základné zdravotnícke zabezpečenie.

13. Sebaochrana: pomoc vlastnými silami a prostriedkami, ktorá sa zameriava na ochranu vlastnej osoby a jej najbližšieho okolia a smeruje k zmierneniu alebo k zamedzeniu pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti.

13. Integrovaný záchranný systém (IZS): je komplex vyčlenených súčastí (štátnych orgánov, obcí, súčastí ozbrojených síl, záchranných útvarov, občianskych združení a ďalších právnických a fyzických osôb) a koordinácia ich činnosti pri záchranných, likvidačných a lokalizačných prácach v priebehu krízových javov.

14. Záchranné práce: činnosti na záchranu života, zdravia osôb a záchranu majetku, ako aj na ich odsun z ohrozených alebo postihnutých priestorov. Súčasťou záchranných prác sú činnosti na zamedzenie šírenia a pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti a vytvorenie podmienok na odstránenie následkov mimoriadnej udalosti.

16. RCHBO: radiačná, chemická a biologická ochrana.

17. Individuálna ochrana osôb: súbor organizačných, materiálnych a technických opatrení, pripravovaných a vykonávaných s cieľom zabezpečenia dosiahnuteľnej ochrany obyvateľstva.

- ochrana dýchacích ciest – zabezpečuje sa hlavne prostriedkami individuálnej ochrany (PIO).
- ochrana povrchu tela – zaisťuje sa vhodným oblečením a použitím odevných doplnkov na ochranu nechránených častí tela (čiapky, rukavice, plášte a pod.).

Na účely zabezpečenia PIO sú kategórie osôb rozdelené nasledovne:

- deti do 18 mesiacov,
- deti od 18 mesiacov do 6 rokov,
- školopovinné deti,
- dospelí.

PIO tvoria typizované prostriedky ochrany dýchacích ciest a očí (detské ochranné vaky pre deti do 18 mesiacov, detské ochranné kazajky a detské ochranné masky od 18 mesiacov, do 15 rokov a ochranné masky pre dospelých). K typizovaným prostriedkom na ochranu dýchacích ciest a očí patria aj ochranné rúška.

18. Improvizovaná ochrana osôb: používajú sa v prípadoch, kedy nie sú k dispozícii prostriedky individuálnej ochrany osôb. A slúžia na ochranu dýchacích ciest a povrchu tela. Ochrana dýchacích ciest je najdôležitejšia, pretože dýchacie orgány – ústa a nos sú hlavnou vstupnou bránou nebezpečných látok do organizmu.

Na ochranu dýchacích orgánov sú vhodné nasledujúce improvizované prostriedky: vlažnou vodou navlhčená vreckovka, uterák, utierka, plienka, šatka, buničitá vata, eventuálne nevlhčený toaletný papier.

Oči možno chrániť motoristickými, lyžiarskymi, alebo potápačskými okuliarmi, pretože i tie sú významnou bránou vstupu nebezpečných látok do organizmu. Vetracie otvory v okuliároch je nutné prelepiť izolačnou páskou.

Na ochranu povrchu tela môžeme najlepšie použiť gumený alebo igelitový plášť do dažďa (i s kapucňou), gumené čižmy, gumené alebo kožené rukavice. Na ochranu hlavy sa odporúča použiť kuklu, čiapku alebo inú pokrývku hlavy.